

Impedir que sentin el que no senten

En el debat sobre la Llei de Llengües de l'Aragó, la portaveu del PP al parlament d'aquesta comunitat autònoma va fer una afirmació tan genial com reveladora. Va manifestar que aquesta llei, que elimina el terme *català* i el substitueix per la ja famosa Llengua Aragonesa Pròpia de l'Àrea Oriental ha de servir per impedir que ningú senti el que no sent. Sorprèn, d'entrada, que s'expliciti des d'una institució pública que es vol fer el que, de fet, és una pràctica habitual: mirar d'influir sobre els sentiments de la gent. I sorprèn, també, que es vulgui evitar que algú senti una cosa que diuen no sentir, una mena de política preventiva en matèria de sentiments... I torna a sorprendre, positivament, aquest reconeixement explícit de la relació directa, que no exclusiva ni mecànica, entre llengua i sentiment nacional. Perquè és d'això del que es tracta, d'una qüestió identitària amb possibles conseqüències polítiques, no d'un problema estrictament filològic. Saben que si accepten que s'hi parla català, i si la mateixa gent de la Franja de Ponent així ho entén, s'obre la porta a admetre que pugin sentir-se, també, catalans i catalanes.

I és que, malgrat el discurs dominant que posa sempre l'accent en els interessos econòmics i les aspiracions tangibles, el cert és que aquí i en qualsevol altre lloc del món els sentiments nacionals lligats a determinades expressions culturals col·lectives (la llengua n'és una) segueixen sent un factor d'identitat i polític de primera magnitud. Les persones, per sort, no som només estómacs, no en tenim prou amb una certa seguretat material, necessitem també sentir-nos part de grups més amplis, que vagin més enllà de la família o el cercle d'amistats estrictes. I les llengües, sobretot les petites, les que no fan de llengua franca, són un factor clau a l'hora de configurar lleialtats i sentiments de pertinença. Això ho saben els nacionalismes espanyol i francès, que malden des de més de tres segles per homogeneïtzar lingüísticament el territori que pretenen abastar, i ho sabem també nosaltres que treballem per mantenir viva una llengua sense la qual no s'entendria el projecte nacional que hi va lligat. Algú podria pensar que això és el mateix que fa el nacionalisme espanyol, proposar una unitat política a partir d'una determinada història compartida i d'uns referents culturals reals o inventats. I sí, és veritat, tots els projectes nacionals s'assemblen i són, en principi, igual de legítims. La diferència rau en la manera com pretenen consolidar-se. Els Països Catalans són una proposta oberta, que es farà seva la gent que viu en aquesta norantena de comarques només si així ho volen, a partir de la lliure adhesió i del dret a decidir. El nacionalisme espanyol, en canvi, ha intentat i segueix intentant establir-se mitjançant la imposició, l'amenaça i la negació de la lliure determinació. No és ben bé el mateix.